

کاربرد مقاصد گوناگون امر در رباعیات مولانا

افسون حمیدی

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز

چکیده

مولانا از پر سخترین و البته از خوش سخن ترین شاعران و عارفان عالم ادبیات فارسیست. او چنان که در غزل دارای وسیع ترین حجم از اثر است؛ در رباعی نیز بعد از عطار، دارای انبوه ترین حجم از کار است. با مقداری تامل در می یابیم که امر و نهی در رباعیات مولانا تا چه اندازه چشم گیر است و البته توجه به این نکته که امر و نهی در رباعیات دارای یک مفهوم واحد نیست؛ ذهن را به دریافت مقاصد گوناگون این ظرفیت زبانی که مولانا به آن بسیار توجه کرده است؛ جلب می نماید. این پژوهش حدود ۴۲۰ عدد از رباعیات را در این مقوله از علم معانی، بررسی نموده است، اما در همین تعداد نیز مشهود است که رباعیات معدودی هستند که در آنها امر و نهی یافت نمی شود. این پژوهش به شیوه ی تحلیلی توصیفی صورت گرفته است و به مخاطبان خویش آگاهی میدهد که مولانا تا چه اندازه بر تواناییهای زبانی آگاه بوده است و چگونه این توانایی را در جهت بیان مقصود خویش بکار برده است. همچنین با توجه به این که مولانا از سرودن شعر، بیان مقصود و تربیت و ارایه ی اندیشه های عرفانی را مد نظر داشته است و خویش را در سخن سرایی مکلف نمی ساخته و برای اصل سرودن اهمیت چندانی قایل نبوده است، چه اندازه از نبوغ در سخن سرایی برخوردار بوده است.

واژه های کلیدی: مولانا، رباعیات، امر و نهی